

Rapport om Peter Mogensens orlov til efteruddannelse (skoleåret 2012-13)**INDHOLDSFORTEGNELSE**

1. Indledning	s. 2
2. Transition – kort fortalt	s. 3
3. Mit udbytte af orloven (personligt, ift. Brenderup Højskole, ift. højskoleforeningen)	s. 4
4. Dagbog – hvad har jeg lavet	s. 7
5. Undervisningsplan	s. 13
6. Ressource-liste	s. 14

Indledning

I mit daglige virke som højskolelærer har jeg ofte oplevet den utilfredsstillende situation at få løftet en flig af et spændende emne sammen med eleverne - og så samtidig have fornemmelsen af, at der er meget mere at opdage. Det uforløste består i mindst to ting: Oplevelsen af manglende tid til at fordybe mig og at fornemme eksistensen af interessante nye tiltag, som kræver yderligere fokus for at kunne tage det til mig.

Især indenfor emnet bæredygtighed sker der til stadighed nyt i så mange hjørner af verden, at jeg selv ville have gavn af og opnå læring ved at opsøge nogle af disse interessante initiativer, mennesker og steder. Det var en af de vægtige grunde til at søge orlov og at lade orloven blive med kursusdeltagelse og rejser til flere steder på kloden.

Begrebet TRANSITION (et engelsk ord, hvis oversættelse er OMSTILLING) er i sin substans tæt relateret til tankegangen omkring bæredygtighed og siden 2006 har TRANSITION-initiativer spredt sig som ringe i vandet – først i England og på de britiske øer. Flere andre steder i verden er idéen også taget op og virkelig mange dedikerede mennesker giver begrebet liv ved at arbejde entusiastisk og målrettet med at bringe TRANSITION på alles læber.

Til min orlovsperiode (1. januar – 30. april 2013) fik jeg sat et program sammen, hvor jeg deltog i diverse kurser i England, havde interessante visitter hos alternative husbyggere i Danmark, besøgte Transition-initiativer i New Zealand og deltog i bæredygtig bygge-workshop i Nepal.

Fremtidens byggematerialer:

Træstammer, Hamp, Ler, Uld, Kalk, Halm

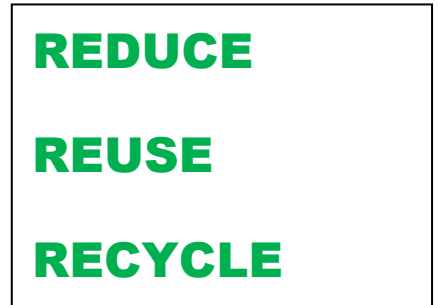
Transition – kort fortalt

(herunder undertegnedes oversættelse af tekst fra www.transitionnetwork.org)

Et TRANSITION-initiativ er et sted, hvor en borger-styret proces hjælper en by/landsby/lokalområde med at skabe stærkere og gladere indbyggere.

Disse initiativer (mere end 1000 på verdensplan) har startet projekter inden for emner ang. mad, transport, energi, uddannelse, beboelse, affald, kunst osv.

Det er modsvar i lokal målestok til de globale udfordringer med klimaforandringer, økonomisk krise og mindsket adgang til billig fossil energi. Tilsammen udgør disse initiativer noget større og hjælper med at vise vejen frem for regeringer, erhvervsliv og resten af os.

I korte træk er et TRANSITION-initiativ det modsatte af at sidde tilbagelænet i sofaen og brokke sig over, alt det der ikke virker. I stedet er det om at komme i gang med at gøre noget konstruktivt – i samarbejde med naboer og andre, der også deler interessen for et stærkt lokalsamfund og en verden i bedre balance med sit resourcegrundlag. Mennesker engageret i et TRANSITION-initiativ fortæller, at involveringen gør dem gladere, deres lokalområde føles mere robust og de får mange nye venner.

Mit udbytte af orloven.**Personligt:**

Det har været 4 fantastiske måneder – intet mindre!!! At have tid og mulighed for at sætte sig ind i et emne lige efter mit hoved og så undervejs samle så meget inspirerende viden op, møde mennesker med lignende interesser og kombinere det med rejser til spændende destinationer. Det bliver ikke bedre!

Jeg føler mig i den grad klædt på til med fornyet energi at fortsætte mit højskolevirke – der er kommet mange nye vinkler på emnet om TRANSITION, bæredygtighed og vi menneskers rolle i livets processer. Jeg glæder mig til at dykke yderligere ned i substansen, fordi inspirationen fra de mange input har givet mig idéer til at følge andre kurser. Desuden bliver det godt at skulle materialisere den opnåede viden i egentlige undervisningsforløb for højskoleelever – det vil så vise sig hvordan jeg formår at omsætte inspirationen til noget, der kan virke i klassesammenhæng.

Netværksdannelsen anser jeg som meget vigtig på alle niveauer – både personligt, ift. Brenderup Højskole og ift. Højskoleforeningen. Jeg kommer helt sikkert til at møde nogle af de andre kursusedtagere igen, fordi flere af dem beskæftiger sig med så spændende ting, at det er et besøg værd. Den anden vej rundt bliver også aktuel idet mødet med Tomas på kurset *Mind in Nature* har affødt min invitation af ham til at besøge mig her på Fyn.

At være fritaget for den daglige undervisning (og dermed forberedelsen til timerne) har givet en ro til at få startet en rutine med at meditere. Det er nyt for mig, men yderst berigende og jeg håber bestemt at jeg vil være i stand til at fortsætte den praksis efter orlovens ophør. 10-15 minutters "stillesidning", måske hjulpet på vej af noget bestemt musik eller fokus på dyb vejtrækning virker afslappende og rensende på mig, så jeg efterfølgende har oplevelsen af at være i balance og bedre i stand til at møde hverdagens udfordringer.

Alle kurser og langt de fleste møder har haft engelsk som arbejdssprog. Det har bestemt hævet mit niveau på det sproglige område at skulle fange indholdet af temmelig specifik viden fra den akademiske verden og ikke mindst at skulle udtrykke mine egne synspunkter i den sammenhæng. Her kan jeg så også nævne, at det ikke kun har været British English, men engelsk i alle mulige afskygninger!

Ift. Brenderup Højskole:

Brenderup Højskole får mig tilbage med fornyet energi og med nye kompetencer inden for emnet TRANSITION. Jeg vil være i stand til at bruge den opnåede viden i et fag med netop den overskrift og jeg vil være i stand til at give vægtige input til højskolens fortsatte stræben med at inkorporere bæredygtighedstanken i hele sit virke.

Hvordan formen skal være er ikke helt bestemt endnu, men det er på tegnebrættet at afholde en emnedag/åben aften for skolekreds/bestyrelse/øvrige ansatte, hvor jeg vil give bud på hvordan højskolen kan arbejde videre med disse tanker og lægge op til at højskolen

.....fordi det giver mig håb ! ! ! !

Omstilling er at vise det gode eksempel.

kan blive et udgangspunkt for initiativer, der er forankret i lokalsamfundet omkring Brenderup. Forhåbentlig kan sådanne idéer udvikle højskolen til at være et fyrtårn på flere områder end det kulturelle, hvor tilknyttede foreninger inden for musik, kunst og venskab med Nepal allerede fungerer.

Et andet helt konkret udkomme af min orlov er en multilateral ansøgning sendt til EU's Livslang Læring Program under Grundtvig-partnerskaber. Initiativtager var italienske Gilda Esposito, som jeg mødte på INNER TRANSITION kursus i London og Brenderup Højskole er sammen 9 andre institutioner/ngo'er med i ansøgningen. Den har overskriften *Citizens' Education for Resilience, Reconnection and Sustainability*. Hvis den godkendes vil læringspartnerskabet indeholde spændende workshops, seminarer og besøg i andre europæiske lande og på Brenderup Højskole vil vi selvfølgelig også stå for en samling af deltagerne.

Ved kursusdeltagelsen diverse steder i England og ved mine møder på rejserne til New Zealand og Nepal har jeg ikke undladt at gøre opmærksom på min tilknytning til Brenderup Højskole og som nævnt har det næsten med sikkerhed givet højskolen en ny elev til forårsemesteret 2014. Mange andre steder er der spredt frø og måske vil det munde ud i flere tilmeldinger i fremtiden.

Kurset i bjergene har lagt yderligere viden til brug af rebssikringsteknikker og redningsprocedurer i tilfælde af uheld på klatrevæggen. Som sådan gav dette kursus ikke nogen certificering. Her i DK er jeg stadig på udkig efter træningsforløb med afsluttende certificeringsprøve som vægklatreinstruktør, men logistikken har indtil nu ikke passet med de nærmeste muligheder i Odense eller Kolding.

Ift. højskoleforeningen:

TRANSITION er allerede en international bevægelse, som især via hjemmesiden www.transitionnetwork.org binder TRANSITION initiativer og folk sammen til en vibrerende, sprællevende og dynamisk størrelse. Gode idéer og "best practice" deles lynhurtigt med tusinder af nysgerrige og hårdtarbejdende mennesker, der alle på hver deres måde er indstillet på at yde et bidrag for at gøre deres lokalsamfund til et robust, bæredygtigt og nærværende sted at leve.

Disse steder og mennesker findes i nogen grad også i Danmark – nogle som veletablerede andels- og/eller øko-samfund. Med mange års erfaring bag sig kan nævnes Svanholm Storkollektiv, Økosamfundet Dyssekilde, Hertha Levefællesskab o.a., mens der også dukker nye initiativer op med andre indfaldsvinkler på udfordringen med peak oil og vigende billig adgang til fossil energi (f.eks. Den selvforsynende landsby i Hundstrup, Makværket i Knabstrup, Friland).

De danske højskoler spreder sig over en bred vifte med stor variation i fagudbud og det vil efter min mening være en oplagt mulighed for bevægelsen at tage tydelige skridt i retning af at bringe dette emne helt frem i forreste linje. Det er temmelig kortsigtet at fokusere på at enkelte grupper af unge skal have særlig opmærksomhed fra højskolernes side, når hele

Vi er nødt til at agere sammen, nu!

grundlaget for, at vi overhovedet kan leve godt på denne planet er i limbo! Klimaforandringerne sker allerede nu, biodiversiteten er for kraftigt nedadgående og flere millioner mennesker har allerede mærket på deres levebrød, at diverse ekstreme vejrhændelser afskærer dem fra at skaffe mad nok. Disse kendsgerninger er det bydende nødvendigt at forholde sig til nu og allerede i dag at få sin nabo, klassekammerat og/eller familie involveret i at finde alternativer til den måde tingene p.t. kører på.

Her ser jeg virkelig et potentiale for højskolerne til at markere sig med en stemme i en uhyre vigtig dagsorden. Et udviklingsarbejde kan være en idé, men bestemt også at bringe emnet ind i Højskoleforeningens strategi-plan. Den nuværende strategi nævner ikke med ét ord noget om global opvarmning og de konsekvenser det får for os alle sammen i en meget nær fremtid.

Hermed en invitation til alle i og omkring højskolerne til at få gang i denne debat og til at sætte handling bag ordene, så kommende elever kan få mod til at gøre noget ved en situation, som deres forældre tilsyneladende har meget svært ved at tage alvorligt. Jeg stiller mig gerne til rådighed med den energi, jeg kan præstere!!

Dagbog – hvad har jeg lavet

01.01 – 19.01 I denne planlægnings- og forberedelsesfase brugte jeg meget tid på at søge yderligere viden via diverse online-resourcer og bøger. Desuden skrev jeg en del e-mails i forsøg på at planlægge så mange besøg som muligt til den forestående rejse til New Zealand.

Af de mange sete "video-foredrag" (bl.a. fra www.youtube.com: "300 years of fossil fuels in 300 seconds") gjorde det stort indtryk at sætte sig ind i Richard Heinbergs præcise beskrivelser af peak-oil situationen

Forbered dig til en forandret verden.

og hans velunderbyggede fremstilling af hvordan det store økonomiske verdensbillede er. Til yderligere forklaring af hans filmede oplæg læste jeg hans bog "The End Of Growth", som går i dybden med at beskrive vækst-paradigmet, der mere eller mindre totalt har styret store selskabers og staters udvikling de seneste næsten 200 år. Det er tankevækkende læsning og det bliver interessant og spændende, når jeg skal forsøge at omsætte den viden til praktisk undervisning.

I processen med at skabe kontakter til personer og steder, der ville være værd at besøge, gik der meget tid med at være så præcis som mulig i mine ønsker om at mødes. I hver enkelt af de mange mails forsøgte jeg at stile indholdet præcist til lige netop den kontakt, hvilket betød, at jeg ikke blot har sendt samme ordlyd til hele flokken. Mange svarede ikke tilbage, men inden afrejse havde jeg 3-4 sikre besøg plottet ind i kalenderen.

20.01 – 25.01 Først et 5 dages kursus på Schumacher College i det sydvestlige England. Stedet er i sin funktion ret højskoleagtig – man bor og spiser på stedet, kursusdeltagere og ansatte er alle med i et rotationsprincip mht. praktiske tjanser og hver morgen starter med samling for alle kursister og undervisere.

Kursets titel "Mind in Nature" dækkede i hovedtræk over to underviseres tilgang til hvordan planter, dyr – ja, alle organismer har bevidsthed, der påvirker andre organismer og dermed indgår i et langt mere komplekst system af gensidig interaktion end vi normalt går og regner med. Stephan Harding er fra Schumacher College's egne rækker (se www.youtube.com: "Gaia Theory & Deep Ecology") og Rupert Sheldrake er en kendt forfatter og forsker indenfor områder som planter og dyrs udvikling, parapsykologi, hukommelse, erkendelse og telepati.

Begge undervisere gav eminente input til at reflektere over det herskende natursyn, som i vores samfund stort set opererer med en markant adskillelse mellem mennesker og resten af alt levende. I Harding's og Sheldrake's optik har vi som menneskehed brug for at indse vores forbundethed med hele jordklodens organiske system (Gaia) fordi det er eneste vej til i det lidt længere perspektiv at være en fortsat del af livet her på jorden.

Det var rigtig spændende at være med til kurset og i mange henseender en underbygning af en ubevidst fornemmelse hos mig om, at naturen (Gaia) er "bossen", som vi alle er nødt til at respektere, hvis vi vil gøre os forhåbninger om at fortsætte med at leve på jorden. Samtidig er teorien ret provokerende, fordi vores nuværende måde at bruge jordens ressourcer på er i

dyb modstrid med en bæredygtig balance, hvilket igen vil sige at vi skal til at foretage store forandringer, som vil tage os ud af en "comfort zone", vi gennem mange år har vænnet os til. Disse kommende nødvendige forandringer glæder jeg mig til at debattere med eleverne, når jeg er tilbage efter orloven!!!

26.01 – 27.01 Kursus i London: "Inner Transition". Mere end 20 personer deltog, flest fra UK, men også Tyskland, Holland, Belgien, Italien, Schweiz, Tjekkiet og Spanien var repræsenteret. Kurset blev ledt af Sophy Banks, særdeles kompetent underviser (hun kalder sig selv facilitator), som lynhurtigt fik os til at føle os trygge i hinandens selskab og det skabte grunden for ærlig udveksling af historier og idéer samt dybe samtaler på kryds og tværs.

Kursets udgangspunkt er, at konkrete TRANSITION-initiativer med fordel kan kædes sammen med fokus på indre omstillingsprocesser. Forstået på den måde, at psykologiske og følelsesmæssige aspekter af menneskers liv er lige så vigtige at arbejde med i en situation, hvor man på det praktiske plan måske satser på at gøre sig fri af transport i privatbil, blive selvforsynende med mad eller etablere løsninger med vedvarende energi. På kursets indholdsside handlede input og øvelser meget om at blive mere bevidst om ens forhold til naturen og om at lære metoder til at gøre samarbejdsprocesser i grupper mere konstruktive.

Flere øvelser står stadig klart i min erindring for deres stærke indhold og de vil helt sikkert blive brugt på et senere tidspunkt.

I et senere afsnit vil jeg komme ind på et "efterspil" af kurset, hvor netværksdannelse virkelig blev praktisk anvendt.

28.01 – 04.02 Efterbehandling af kurser i England.

Besøg hos Bjarne Wickstrøm, Lamdrup på Østfyn. Bjarne er meget engageret i at afprøve og leve med bæredygtige løsninger i dagligdagen. I hans og Monas liv handler det om 1) at bygge med "rå" materialer af naturlig oprindelse, dvs., træ, halm og ler, 2) at opvarme hus og vand med masseovn og solvarmeanlæg, 3) at bruge elbil, der oplades af eget solcelleanlæg, 4) at leve uden gældsætning i bolig og forbrugsgoder, hvilket giver mulighed for at arbejde mindre, 5) at dyrke det meste af maden selv samt at opbevare grøntsager i jordkælder (uden brug af strøm til nedkøling) og 6) at omlægge den store grund til en skovhave efter permakultur-principper.

Bjarne er spændende at snakke med, fordi han har stor viden inden for bæredygtig omstilling og samtidig er han stadig åben for at finde nye veje. En stor inspiration at se hans sted i Lamdrup.

Ubegrænset vækst inden for et begrænset system – såsom jordkloden – er umulig.

05.02 – 12.03 New Zealand-tur. Besøget indeholdt besøg hos gamle venner (Tim og Rose), der stadig har godt gang i deres store økologiske landbrug. Det drives med grøntsager, får og fedekvæg

samt en del frø-afgrøder. Godt at få lidt bondesnak og praktisk arbejde flettet ind i min orlov. Tim er lidt en atypisk landmand, fordi han hele tiden bevæger sig af nye ukendte veje med sine produktioner og så er han en god samtalepartner, der er i stand til at stille interessante spørgsmål til de ting jeg var kommet til New Zealand for at undersøge.

En af de første dage besøgte jeg Project Lyttelton for især at få en introduktion til begrebet **Time Banking**. Lyttelton er en forstad til Christchurch (Sydøens største by) og her har en gruppe taget initiativ til at bringe lokalsamfundet tættere sammen via forskellige aktiviteter. Der er ugentlig marked i Lyttelton, der findes en kollektiv have, der arrangeres gåturs-weekender og der findes en lille avis, der udgives hver måned.

Time Banking er også en af aktiviteterne og jeg mødtes med Margaret Jefferies, som velvilligt delte af sin erfaring med konceptet. I sin enkelhed går det ud på at man udfører en tjeneste for en anden. Denne tjeneste afregnes i tid i stedet for i penge og tiden byttes ikke direkte mellem de to involverede, men bogføres i et IT-system. Det betyder, at man kan opspare kredit i form af timer, som man så på et senere tidspunkt kan bruges til at "købe" en tjeneste fra en anden, der lige præcis har den kompetence, du har brug for til at klare opgaven. Eksempler på tjenester kan være: *Madlavning, syning, havearbejde, børnepasing, gåtur med hunden, strikning, malearbejde, arbejde med bier, stable brænde, pc-hjælp, beskæring, musikundervisning, reklamerådgivning, elementær regnskabsførelse, omdeling af reklamemateriale, syltning og henkogning, lift til indkøb og lægebesøg, hjemmehjælp, fotografering, meditation, filtning, grafisk design, hjælp i forbindelse med sygdom, håndværksopgaver, vinduespudsning, udlån af trailer, byggeopgaver, forældre-hjælp og rådgivning, oversættelse, yoga, cykelvedligehold, korrekturlæsning, sæbeproduktion, slibning af knive.*

Når man vil tilbyde en tjeneste melder man sig ind i systemet og hver uge udsendes der så en lille bulletin, hvor medlemmer kan efterspørge eller tilbyde en tjeneste. Der findes et software-program, som kan håndtere de nødvendige registreringer og holde regnskab med kredit og debet. For at undgå virksomheders tab af potentielle arbejdsopgaver er det en del af ordningen, at man ikke tilbyder tjenester inden for det felt, der er en persons normale job.

Lyttelton blev sammen med andre dele af Christchurch ramt af et voldsomt jordskælv for 2 år siden, hvilket stadig kunne ses i bybilledet. Nogle grunde var ryddet for sammenstyrtede huse, men ikke genopbygget – andre steder stod ruiner stadig bag jerngitter-indhegning. Meget tankevækkende fortalte Margaret, at i Lyttelton, hvor **Time Banking** har eksisteret i mere end 5 år, viste det sig at være nemmere for jordskælvsramte personer/familier at finde veje til at komme igennem en svær tid med de store ødelæggelser og problemer, sammenlignet med andre forstæder, hvor der ikke var en fortid med **Time Banking**. Eksistensen af TB har gjort det nemmere for de fleste at spørge om hjælp og dermed også få støtte til at komme videre i deres liv.

Endnu en smuk historie om hvad TB også kan bruges til: Margaret har en datter med Down's Syndrom og denne datter skal giftes i oktober måned. Som mor vil Margaret selvfølgelig gøre hvad der står i hendes magt for at støtte datteren og den kommende svigersøn (der også har Down's) i at få en fantastisk fest, men hendes økonomiske formåen rækker ikke til at indfri alle ønskerne. Nu er hun i gang med at rundsende i Time Banking systemet hvilke opgaver, som andre måske kan hjælpe hende med og på den måde involveres mange flere hænder og mennesker i at gøre en sådan stor dag til en mere overkommelig opgave – både praktisk og økonomisk!!!

Tui Community & Trust er et næsten 30 årigt bofællesskab på den nordlige del af Sydøen. Her lever 30-40 voksne + børn med det formål at dele livets glæder og sorger, at opbygge en forbundethed med stedet, at inddrage spirituel praksis i dagligdagen og at lade forskellige former for uddannelse være en del af virksomheden Tui Community & Trust.

Jeg besøgte stedet, mens der var gang i et 3 ugers kursusforløb under overskriften *Permaculture Design Certificate Course*. Midt i deres travle program blev det til en snak med nogle af kursusedtagerne og med en af underviserne Robina McCurdy. Igen interessant at finde kursusedtagere fra mange andre steder end NZ – Australien, Sydafrika og mindst 4 europæiske lande var repræsenteret. Robina er en markant person, som i mere end 30 år har arbejdet indenfor bæredygtigheds- og økologiområdet i New Zealand og Australien. Desuden kender hun til højskoleformen fra tidligere besøg i Danmark. Tænk hvis der en gang i fremtiden skal være studietur for Brenderup højskoles elever til New Zealand, så er Tui bofællesskabet bestemt et sted der er værd at besøge!!!!

Takaka i Golden Bay er ved første øjekast en rigtig hippie-by. Så mange dreadlocks og så mange indiske bomulds-pludderbukser samlet på et sted! En decideret laid-back-atmosfære og mange spændende små butikker i en lille by på størrelse med Brenderup, dvs. under 2000 indbyggere. I mange af byens butikker kan man betale sine indkøb med Golden Bay H.A.N.D.S. (How About Non-Dollar System), som er en lokal valuta, der har til formål at støtte handel og arbejdsmuligheder i Golden Bay området. 400 medlemmer (8 % af befolkningen) er med i systemet, det er 20 år gammelt og tusinder af H.A.N.D.S. skifter hænder hver måned. 1 H.A.N.D.S. har samme værdi som 1 NZ\$.

I øvrigt er området præget af mange kunstnere og folk med udpræget alternativ livsstil. Et andet sted jeg besøgte og opholdt mig var **Shambhala Backpackers**. Badefaciliteter var

indrettet med solopvarmet vand indsamlet fra tagfladerne og der blev også produceret strøm via solceller. Det simple backpackerliv kan kombineres med deltagelse i daglig morgenmeditation, deltagelse i yogatimer en gang ugentligt, afslappende læsning i kunstnerisk inspireret have og det at være fri for TV og Wi-fi. Virkelig et godt sted at få strøm på batterierne!!!

Deltagelsen i **Scandinavian Festival in Dannevirke** var en ekstra krølle på turen down under. Mødet med den skandinaviske kultur à la New Zealand var lidt som at komme i en tidslomme, men samtidig et vidnesbyrd om, at nybyggerkulturen stadig er stærk blandt nogle af dette lands indbyggere. Formålet var også at knytte kontakter til et netværk, der måske kan være med til at føde Brenderup Højskole med elever, der har en fjern dansk baggrund og som kunne få forbindelsen opdateret med et ophold på højskole. Foreløbig ser det ud til at give pote med i hvert fald en elev fra januar 2014.

Technical Mountaineering Course var 7 intense dage i bjergene omkring Mt. Cook, New Zealands højeste bjerg. Jeg fik opdateret mine kompetencer med hensyn til klatreteknik på klipper og generelle sikringsprocedurer med en masse hvad-nu-hvis-situationer. Det var en ekstraordinær naturoplevelse og mange direkte overførbare teknikker, når det gælder klatring på væg, som er det jeg praktiserer undervisning i på højskolen i Brenderup.

12.03 – 15.03 Efterbehandling af New Zealand-tur

16.03 – 17.03 Kursus i Totnes, Syd-England.

Transition Launch. Hvordan sættes et TRANSITION initiativ i gang? Hvilke nøgleingredienser er gode at have med i en opstartsfasen og hvilke faldgruber har andre oplevet undervejs? Kurset havde kompetent ledelse af Inez Aponte og Hal Gillmore, begge rutinerede transition undervisere. De hjalp os igennem 2 dage med et pakket program og gav mange gode eksempler på veje at gå og ikke mindst modet til at turde fejle. Ud fra mange historier om nystartede TRANSITION initiativer, så er det en af de kompetencer der vil være god at opøve, fordi det ikke altid er så let, som man lige tænker det. Der kan være stor forskel på oplevelsen af høj energi ved afslutningen af et TRANSITION kursus og så til at få noget i gang, når man er hjemme i vante omgivelser igen. Sammen med 10 andre spændende mennesker fra UK, Mexico, Italien og Holland gav det igen en masse til netværksdannelsen omkring emner, som også i fremtiden vil være vigtige for mig selv og Brenderup Højskole.

18.03 – 22.03 Efterbehandling af Transition Launch kursus og forberedelse til byggetur i Nepal

23.03 – 08.04 Byggetur til Sermathang, Nepal

Baggrunden for denne tur findes i Brenderup Højskoles mangeårige tætte samarbejde med tidligere højskoleelever, som kommer fra et afgrænset område i en bjergegn nordøst for Kathmandu. Med inspiration fra deres højskoleophold i Danmark har de ønsket at sætte noget lignende i gang i deres landsby for at give de voksne i byen en mulighed for at gå i skole. Der er nu ansat en underviser, hvis løn betales af bidrag fra en venskabsforening

etableret her i Danmark. Sermathang Folk High School har nu fungeret i mere end 4 år i landsbyen og samme sted er Venskabsforeningen engageret i et byggeprojekt.

Dette husbyggeri bliver efterhånden til "Venskabshuset", som skal huse danske besøgende/volontører, der ønsker at opholde sig i landsbyen i kortere eller længere tid. Indtægten fra disse udlejninger skal på sigt være med til at finansiere undervisningen på den lille højskole og ligeledes indgå i en lånefond, som venskabsforeningen har fået velvillige sponsorer til at spytte penge i.

Opførelsen af selve Venskabshuset har hovedsagligt været gjort af grupper af danske frivillige og denne tur var 5. etape i

byggeprocessen. I alt var der 15 personer med til arbejdet i 10 intensive dage. Det blev en helt lav-praktisk indføring i hvordan TRANSITION byggeri kan tage sig ud og hvor arbejdsprocesserne er enkle, så enhver kan deltage i forløbet. Lerklining, indsamling af blade i skovbunden og opsætning af loftsbrædder kræver ikke store håndværksmæssige forkundskaber, så processen føles meget inkluderende for dem der deltager.

Huset er så vidt muligt bygget af lokalt tilgængelige materialer (træ, bambus, ler,

sand og isolering i form af tørre blade fra den omkringliggende skov) og der er installeret en masseovn, som med et lille brændeforbrug er i stand til at varme dele af huset op. I forhold til lokal byggestil er det specielt isolering og varmekilde, der er anderledes, men det er også et håb, at eksemplet kan have en afsmittende effekt og måske dermed i det lange løb forbedre indeklimaet i landsbyboernes egne huse. I regntiden er alt meget klamt og det giver udvikling af skimmelsvampe, som igen er kilde til respirationsproblemer.

Set i et udviklingsperspektiv er det spændende at bringe bæredygtighedstanker med ind i arbejdet og det bliver spændende at komme i gang med at bruge huset, så det for alvor kan vises frem som en funktionel beboelse med muligheder for kopiering til den lokale husindretning.

09.04 – 30.04 Efterbearbejdning af byggetur, besøg hos Knud Pedersen, Nr. Snede (selvbygger af lavenergihus med udpræget brug af bæredygtige materialer, husets arkitektur tænkt ind i grundens hældning og placering ift. solindfald), forberedelse af undervisningsforløb for nyt fag på Brenderup højskole, forberedelse af åbent arrangement om TRANSITION og afrapportering til FFD

Undervisningsplan 6. maj – 13. juni 2013**TRANSITION – A WORLD BEYOND OIL**

6. maj Præsentation af fag for 3. periode Hvad er TRANSITION?	8. maj Bliv klimaforandringsekspert på 5 minutter! Øvelser med peak-oil fakta kort	10. maj – undervisningsfri p.gr. af skoledag d. 9. maj (Kr. Himmelfartsdag)
13. maj Oplæg og debat. Forestil dig en fremtid uden olie. Hvilke ikke-materielle værdier er vigtige?	15. maj Forbundetheden med Naturen. Øvelser i det fri.	17. maj Gennemføre et "Council of all beings" efter idé af Joanna Macy
20. maj – undervisningsfri p.gr. af 2. pinsedag	22. maj	24. maj Fremstille invitation til Brenderups borgere ang. opstart af Transition initiativ.
27. maj Fremstille invitation til Brenderups borgere ang. opstart af Transition initiativ.	29. maj Hvordan ser Brenderup ud år 2030? Brainstorm. Catch frases. Arbejd med pap, saks, lim og farve.	31. maj Hvordan ser Brenderup ud år 2030? Fortsætte arbejde med bymodel.
3. juni Hvordan ser Brenderup ud år 2030? Fortsætte arbejde med bymodel.	5. juni Hvordan ser Brenderup ud år 2030? Fortsætte arbejde med bymodel.	7. juni Hvordan ser Brenderup ud år 2030? Præsentation af bymodel i forbindelse med invitation til Brenderup borgere.
10. juni Afslutning af fag og evaluering	12. juni Afslutningsdag med ændret skema	

Materialeliste til brug i forløbet (ufuldstændig):

- Som indledning til hver af de første 10 lektioner afspilles hver sin del af et længere oplæg. Fra Youtube.com: *Dr. Stephan Harding – Part 1/10 – Gaia Theory and Deep Ecology*
- http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=E2QkkgNDV3Y (Carbon Omissions Animation)
- CO2-beregner fra www.klimakaravanen.dk eller www.carbonfootprint.com
- [Peak oil cards arranged as pdf, ready to print](#) (fra TRANSITION LAUNCH kursus)

Ressourceliste:**Litteratur:**

Richard Heinberg: *The End of Growth* ISBN 978-0-86571-695-7

Rob Hopkins: *The Transition Companion* ISBN 978-1-900322-97-3

W. McDonough & M. Braungart: *Cradle to Cradle* ISBN 0-86547-587-3

Jørgen Steen Nielsen: *Den Store Omstilling* ISBN 978-87-7514-3627

Joseph Stiglitz: *The Price of Inequality* ISBN 978-1-84614-693-0

Bill Bryson: *En kort historie om næsten alting* ISBN 87-03-01561-0

Tidsskrift om Permakultur: flere numre siden første udgivelse i 2009

Tidsskrift: Resurgence & Ecologist flere numre fra de seneste 2 år

Tidsskrift: Økosamfund i Danmark flere numre fra de seneste 2 år

THE SCIENCE DELUSION. An introduction by Rupert Sheldrake

THE SENSE OF BEING STARED AT: Introduction by Rupert Sheldrake.

Film:

In Transition 2.0 af Transition Network.org

Internet-ressourcer:

www.transitionnetwork.org – herunder Transition Network Newsletter

Fra Youtube.com: *Surviving Progress*

Fra Youtube.com: *Richard Heinberg about Peak Oil*

Fra Youtube.com: *Earth Whisperers Papatuanuku og Water Whisperers Tangaroa og Sky Whisperers Ranginui*

Fra Youtube.com: *Lyttelton Timebank*

Fra Youtube.com: *A Farm For The Future*

Fra Youtube.com: *The Party's Over: How the West Went Bust*

Fra Youtube.com: *Rob Hopkins: The Next Ten Years for People and Nature*

Fra Youtube.com: *300 Years of FOSSIL FUELS in 300 Seconds (narrated by Richard Heinberg)*

Fra Youtube.com: *The End Of Economic Growth (Part 1, 2 and 3 of 3) Richard Heinberg*

Fra Youtube.com: *PowerDown Talk by Richard Heinberg*

Fra Youtube.com: *Joanna Macy on The Great Turning*

Fra Youtube.com: *Richard Heinberg. Why end of growth . . .*

Fra Youtube.com: *Stephan Harding on Gaia Theory and Deep Ecology*

Fra Youtube.com: *Sophy Banks – "The Transition Movement – Inner and Outer*